

ANMELDELSER.

Litteratur om Almuekultur og Folkeminder 1936.

Med Udsendelsen af sjette Bind af *Evald Tang Kristensens* »Danske Sagn«, Ny Række (C. A. Reitzels Forlag 1936), udgivet af *Johannes E. Tang Kristensen*, nærmer det store Sagnværks Offentliggørelse sig sin Afslutning. Sjette Bind indeholder Sagn om Fanden og Forbund med ham. Endvidere er der et stort Antal Optegnelser om kloge Mænd og Koner og deres Bedrifter, Hekse og deres Idrætter samt Meddelelser om Menneskets og Kvægets Sygdomme, ialt ikke færre end 840 Sagnoptegnelser. Da Sagnene er inddelt efter handlingsbeslægten Indhold i *Typer*, hvoraf der er 117 i Bindet, er de lette at gå til, og da de endvidere er meddelt efter deres Hjemsted i samme Rækkefølge som Sagnene i Traps Danmark, er de særdeles nemme at benytte for Lokalhistorikere. Der findes Sagn fra så at sige alle Egne af Danmark, flest dog fra Jylland, hvorfor Folk, der fortrinsvis betragter Sagn som lokalhistoriske Fænomener, sjældent søger forgæves i Tang Kristensens »Danske Sagn«, der med den gamle og den ny Række kommer til at udgøre *fjorten* tykke Bind ialt, hvilket vil sige, at vi her står over for en af de største Sagnsamlinger i Verden. Da alle de Tusinder af Sagn er optegnet fra så lille en Plet af Jordkloden som Danmark, vil det forstås, at her er gjort en særlig stor og værdifuld Indsats, bade nationalt og videnskabeligt.

Medens »Danske Sagn« altså indeholder Stof fra Danmark i Almindelighed, er Værket *Morsingboer i gamle Dage* et Forsøg på at vise, hvor omfattende et folkloristisk Stof det er muligt at fremdrage fra et mindre, isoleret Landområde. Det har vist sig, at *Mors* har en rig og særpræget Folkeoverlevering. I tredje Del af »Morsingboer i gamle Dage« (1936, ill., H. Hansens Boghandel, Nykøbing Mors) findes således fremlagt de interessante Sagn om Bjærgfolkenes Overfart; endvidere Sagn om Helliggrave og Stenkast, Sagn om Kirker, Tingsteder, Voldsteder, Herregårde, Krige m. v. Et lærerigt *Sagnkort* over Øen afslutter Sagnafsnittene om *Mors*¹⁾.

¹⁾ I *Hugo Matthiessens* prægtige Bog: »Limfjorden« (1936) er fremdraget adskillige Sagn om *Limfjorden*, ligesom Værket indeholder talrige Træk til Belysning af Almuelivet ved Danmarks ejendommeligste Farvand.

Fra *Fyn* foreligger der også i den nye Litteratur en Bog om gammel Folketro og Skik, nemlig *Inger M. Bobergs* Udgave af Landsdommer *Jacob Bircherods* Optegnelser om *Folketro og Festsik* særlig fra *Fyn* (Danmarks Folkeminder Nr. 43, 1936). Optegnelserne, der stammer fra 1734, er vel ikke særlig indholdsrige, men det er værdifuldt, at mange ubetydelige Småtræk fra Folketroens Overdrev (se f. Eks. S. 57 i Bobergs Udg.) også var kendte i 1734. Mange kuriøse Enkeltheder er der at finde i den fynske Landsdommers Optegnelser, der hermed foreligger i en udmærket Udgave, som opfylder alle Krav om Nøjagtighed og Ud-førlighed i Kommentaren. Det er meget nyttigt at få udgivet vore Folkemindeoptegnelser fra ældre Tider, idet man derigen-nem så også får Indtryk af det almindelige Kulturliv fra den Tid, Folkeminderne blev nedskrevne. I *Bircherods* Optegnelser får man i det hele et ganske ejendommeligt Billede af Tænke-måde og Levevis på *Holbergs* Tid, og de er lærerige at sammen-ligne med *Erik Pontoppidans* Optegnelser fra *Als* fra 1736, udg. af *Jørgen Olrik* i Bogen »Fejekost« (1923).

Af mindre Arbejder vedrørende Sagn og Tro er der forskellige at nævne. Dr. *Inger M. Boberg* har således i »Sagn og Overleve-ring om Oldtidshøje i Horns Herred« (Fra *Frederiksborg Amt* 1936) i en fortrinlig Fremlægning af Stoffet meddelt, hvad der findes fra *Horns Herred* herom. Fra *Thy* og *Mors* stammer de Folkesagn, Frk. *Boberg* har udgivet i *Thisted Arb.* 1936, hentede fra *Svend Grundtvigs* Samlinger i *Dansk Folkemindesamling*. Disse Optegnelser har bl. a. deres Værdi ved at være fæstede til Papiret i en Tid, hvor Traditionen endnu ikke var blevet præget af moderne Oplysning, så man tør gå ud fra, at Sagnene hos *Sv. Grundtvig* i mange Tilfælde er af ret høj Alder. Det samme gæl-der jo også de *sønderjydske Sagn* fra *Sv. Grundtvigs* Samlinger, der findes offentliggjorte i *Sønderjydsk Maanedsskrift* 1936. En lille Sagngruppe har *Gunnar Knudsen* givet en Tolkning af (*Danske Studier* 1935) på sprogligt Grundlag i Afhandlingen: »*Brudevælte*«, hvor det oplyses — i Polemik med den svenske Forsker *Gunnar Ekholm* — at danske Stednavne med *Brud* i Forledet (*Brudepøt*, *Brudhøj*, *Brudesengen* o. s. v.) intet har med Oldtidshelligdomme at gøre, men er *trafikale* Navne, fremståede efter Kørselsuheld el. lign. Brudeskarer kørte forhen i mange Egne i forrygende Tempo hjem til *Bryllupsgården*, og under en så hasarderet Kørsel kunde let *Vogne vælte* og *Sagn* fremstå om *Ulykkesstedet*. — *Sagn* knyttet til *Veje* findes også i *C. Klit-gaards* udmærkede Bog: »*Vendsysselske Veje*« (1936), der også rummer meget almindelig Kulturhistorie. — Også i *John Kvists*

Bog om *Bække Sogn* (1936) er der adskilligt Sagnstof nævnt i Forbindelse med Sognets Stednavne. — en meget praktisk Fremgangsmåde.

Et særligt lærerigt Indtryk af gammel *Almuetro* findes i *Kristiane Olesens* Optegnelser (Hardsyssels Årbog 1936) om Folkeliv og Folketro i *Aulum*. Kristiane Olesen tjente i 1895 på *Aulum Fattiggård* Nord for Herning. Hun fik der meget at vide af de gamle Fattiglemmer, navnlig lærte hun Trosforestillinger at kende, der ved deres Primitivitet vidner om Ælde, hvorfor hendes Optegnelser er værdifulde og ikke bør lades uænsede af Forskere med Interesse for det religionshistoriske Islæt i nyere dansk Folkeoverlevering. — I *Hansine Sørensens* Optegnelser fra *Ejby* ved Middelfart (Hist. Arb. for Odense og Assens Amter 1936, 686 ff.) findes også gode Enkeltheder om ældre Tiders Folketro, især hvad der vedrører *Råd i Sygdomstilfælde*; af sadanne er der mange i *Ejby*minderne. — Om Sygdomme og deres Helbredelse, Trolde i Bakkerne m. m. er der ligeledes Oplysninger at finde i *P. Olsens* Afhandling om *Algestrup* i *Asminderup Sogn* (Fra *Holbæk Amt* 1936).

Ejendommelige Rester af gammel Folketro finder vi i den falstringske Sagndigtning om *Goen og Horsejageren*, som *Hans Ellekilde* har skrevet en detailrig Afhandling om i *Lolland-Falsters historiske Årbog* 1936. *Goen* er den vilde Odinsjæger, til hvem det sidste Neg blev henlagt. Han var en Personifikation af Stormvinden. *Goen* er et Dækkenavn for *Odin*.

Troen på *hellige Kilder* har *Kr. Tårup* leveret et Bidrag om i sin omhyggelige Undersøgelse om *Carolinekildes og Carolinefesternes Historie* (Hist. Arb. f. Odense og Assens Amter 1936). *Carolinekilde* findes i *Pårup S.* Nord for Odense. For et Århundrede siden valfartede Odenseanerne her ud til, ligesom Københavnerne tog til *Kirsten Pils Kilde*. — *Erh. Qvistgaard* har i sin Afhandling om *Helene Kilde-Bloks Pengeuddeling 1666—1782* (Fra *Frederiksborg Amt* 1936) vist, hvad de forskellige Beløb gik til, ligesom *Summernes Størrelse*, *Folks Sygdomme* m. v. bliver vel belyst.

Troen på *Træer* betød en hel Del for Folk forhen. *Johs. Tholle* har belyst dette for *Lolland* og *Falsters* Vedkommende (L.-F. hist. Årb. 1936) med alfabetisk ordnede Optegnelser. Værdifuld er særligt, hvad *Tholle* har samlet sammen om *Bytræer*.

Det var ikke blot Naturting, man tillagde særlige Kræfter. Visse Mennesker ansåes for *magtejende*. Derfor udviklede der sig let i svundne Tider *Trolddomssager* som dem, *Niels Steenfeldt* har skrevet om i L.-F. hist. Årb. 1936, henlagt til Tiden 1692—93,

medens den »Maren Kone i Hus«, som *H. K. Kristensen* skildrer (Sprog og Kultur 1936), levede o. 1635 i *Sønder Bork*. En Trylleformel fra Pavedømmets Tid (en gammel Salme) får sin interessante Forklaring i Kristensens Undersøgelse. — I Østjydsk Hjemstavn I har *N. P. Østergaard* lærerige Bidrag om det i *Arhusegnen* forhen velkendte Kvindemenneske *Ziasel Kolandsdatter*, der også kunde mere end sit Fadervor. — Det kunde ligeledes den Heks, som *J. H. Jensen* omtaler i sin Skildring af en Hekseproces fra *Skodbolkanten* i Sønderjylland (Sdj. Mdskr. 1936).

*

I Litteraturen fra 1936 findes en Del Oplysninger om *Dagligliv* og *Fester*.

Her bliver først at nævne *H. P. Hansens* Bog: »*Skovlovringer*« (Danmarks Folkeminder Nr. 42, 1936, ill.), en Skildring af Folkelivet i *Silkeborg Vesteregn*, bygget på Optegnelser ved Sognefoged *Jens Jensen*, Refshalegård i Kragelund Sogn, m. fl. Det er en værdifuld Forøgelse af Litteraturen om gammelt jydsk Almueliv, der foreligger i *H. P. Hansens* velordnede Tilrettelæggelse af et mangeartet kulturhistorisk Stof. Man hører om Egnen Vest for *Silkeborg*; tillige om gammelt Landbrug, Skove og Skovlovringer, Kirker og Præsteliv, Livsskæbner, Sagn om Sten og Stendysser, Bjergmænd, Ellekvinder, Skatte, Varsler, Genfærd, kloge Folk og Hekse o. m. a. Det er kulturhistorisk set en interessant Egn, som nu er blevet skildret, idet man her både træffer på Hede-bønder og på Folk fra Skovdistrikter. Overlevering og Folkeliv bliver let præget af de uensartede Levekår. Dette bevirker, at man træffer på mange Enkeltheder i Folkemindestoffet fra *Silkeborgegnen*, som umiddelbart fanger Interessen, ligesom også de historiske Oplysninger, *H. P. Hansen* har underbygget Nutidsoptegnelserne med, yderligere forøger Bogens Værdi.

I *John Kvists* »*Bække Sogn*« (1936, ill.) findes gode Skildringer af det gamle Bondeliv i Arbejde og Fest i det store, minderige Hedesogn *Bække* i Andst Herred. De kulturhistoriske Oplysninger er anbragt imellem et Væld af historiske og personalhistoriske Enkeltheder, hvorved Skildringen af det gamle Folkeliv får sin rette Baggrund. — Det samme tør også siges om de udførlige og ret forskelligartede Optegnelser, der foreligger i *Niels Thøgersens* omfangsrige Bog: »*Fra Lindknud Sogn*« (1936, ill.). Da *Lindknud Sogn* er *Bækkes* Nabosogn i Sydvest, vil man forstå, det er ret ensartede kulturhistoriske Forhold, der bliver behandlet i de to Sognehistorier. I *Thøgersens* Arbejde må man særlig fremhæve det uforglemmelige Afsnit om *Hedeopdyrkningen*. Man får unægtelig dyb Respekt for de gamle *Lindknudbønders* utro-

lige Slid for at fravriste Lyngen Magten og gøre Hedelandet frugtbart. Nu er Sognene Bække og Lindknud da også som en Have at regne mod tidligere Tidens fattige Lynghede.

Der er en betydelig Forskel på Hedelandets Folkekultur og det Liv, Landboerne forhen levede i de frugtbare østjydske Egne. Her var gode og gæstmilde Kår, mens hist Fattigdommen og den yderste Nøjsomhed prægede Menneskenes Tilværelse. Af Levekårene i Østjylland får man et klart Indtryk ved at læse de værdifulde Erindringer af Gdr. *Anton Jørgensen, Yderup* nær Brabrand, der er offentliggjort i »Østjydske Hjemstavn« (1936). Anton Jørgensen fortæller om det daglige Liv og Levemåden i Bøndergårdene, og beretter endvidere om Arbejdsdagen, Høsten, Roedyrkningens første Tid, Julegilderne og de øvrige Årets Gilder m. m. — I Forbindelse med Skildringen fra Yderup bør læses Dr. *Marius Kristensens* detaljerede Fremstilling af *Madvæsenet* i en Bondegård o. 1875 i *Lystrup* Nord for Århus (Danske Folkemaal 1936). Det er lærerigt at læse om Føden i Bøndergårdene i Århusegnen og så sammenligne hermed, hvad f. Eks. *H. P. Hansen* fortæller herom i flere af sine Bøger vedrørende Bondekår i Hedeegnene, hvorom man for øvrigt finder nye Oplysninger i Hansens sidste Bog: »*Andelsmejeriet Danalyt 1886—1936*« (1936), hvor der i Bidrag til Midtjyllands *Mejerihistorie* gives instruktive Oplysninger om den gammeldags Behandling af Mælken og Tilvirkningen af Smørret i Bondehjemmene, et Emne, *Niels Thøgersen* også fortæller godt om i »*Fra Lindknud Sogn*«, 272 ff.

I *Salomon J. Frijfelts* og *T. Tobiassen Kragelunds* Bog: »*Teglstensbrokker i en Plovsure*« (Gyldendal 1936, ill.) er Stoffet hentet fra *Varde-Esbjergene*, og som Titlen antyder, er det navnlig om *Teglovne* og gammeldags Teglblænding, vi hører i den underholdende Bog, hvoraf Partier er fortalt på Folkemålet. Som i *Jacob Jacobsens* »*Tæjelownssjow*« er også her indflettet Sagn og Fortællinger forskellige Steder fra i Skildringerne, der endvidere oplyser om Byggeskik, Gilder, Arbejder o. s. fr.

Fra Egnen Syd for *Kolding Fjord* hidrører de Folkelivsskildringer, *Jens A. Petersen* leverer i sin Bog: »*Mellem levende Hegn*« (Roskilde 1936). I vel afrundede Kapitler fortælles om Højbjergning, Kornhøst, Studehandel, Samkvem med Købstæderne og Christiansfeld, Hørbrådning og Skættegilde, Fastelavnsgilde, Kartegilde, Plovgilde, Klinegilde m. m. Petersen supplerer sin Bog i sit Bidrag i *Vejle Amts Årbog 1936*: »*Sønden Kolding Fjord*«, hvori han udfra en god Folketradition skildrer Grandestævnet i *Grønninghoved*, daglig Levemåde, Bryllup og andre

Gilder, Bygninger, Renlighed, Redskaber, Handel m. m. Det er glædeligt, at Egnen mellem Kolding og Haderslev Fjorde har fået en så flittig Historiker som Jens A. Petersen.

Der er iøvrigt fremkommet adskilligt flere Folkelivsskildringer, end de allerede nævnte, i de historiske Amsårhbøger. Fra *Haslev-egnen* har således *J. Heltoft* i en Skildring af Folkeliv og Folketro for 100 År siden (Hist. Årb. f. Sorø Amt 1936) givet Oplysninger om Klinegilder, Husindretning, Husflid, Lys, Høst, Vejrtrø, Barsedåb, Bryllup, Begravelse m. m. Et ganske godt Bidrag, der fra Fyn har sit Sidestykke i *Hansine Sørensens* Optegnelser fra *Ejby* (Odense og Assens Årb. 1936), hvor man særlig lægger Mærke til Skildringen af Vullegildet og Pølsegildet. — Fra *Skagen* har *Jens Tønnesen* fortalt gamle Minder om Fiskeriet, navnlig om Bjergning af Agn, ligesom han også fortæller om selve Fiskefangsten samt om Overtro knyttet til Fiskernes Beskæftigelse (Vendsysselske Årb. 1936). Mere værdifulde er *Niels P. Pedersens* Optegnelser fra *Brønderslev-egnen* (Vendss. Årb. 1936). Her hører vi om Fattigfolks hårde Kår, Herregårdstyendets Liv, Høstet i Vildmosen m. m. Til det bedste i Afhandlingen hører, hvad Forf. fortæller om den gammeldags *Plejltærskning*, hvorved han kommer til at virke til Gavn for Filologerne, der gerne vil vide Besked om Tærskning, hvad man ser af *Kr. Møllers* instruktive, sprogligt orienterende Oversigt over *Tærskning* i Danske Folkemaal 1935. — *S. Kvist* beretter i sine Minder fra *Vokslev Sogn* (Fra Himmerland og Kjær Herred 1936) om Bygninger, Husflid, Lys, Avl, Hyrdeliv, Leg, Skolegang, Gilder m. v., et ganske pænt Memoirestykke, der indeholder mere om gammelt Bondeliv end *Chr. Wammens* Afhandling om *Kjærby Sogn* (Fra Randers Amt 1936), som fortrinsvis behandler Personalhistorie i den gamle Landsby. — Righoldigere er *J. S. Møllers* Udgave af sin Faders, *Chr. H. Møllers* Optegnelser om *Hjemmeflid i Ringiveegnen* (Vejle Amts Årb. 1936). De travle Vinteraftener var fuldt optaget af Simebinding, Kartning m. v., ligesom man i det hele havde Tiden godt belagt med Strikning, Spinding, Forarbejdning af uldent og Linned, Farvning, Lysestøbning, Arbejde i Gårdens Smedie o. s. fr. — Det er også et godt Bidrag til Vejleegnens Landsbyliv, vi træffer i *Theodor Buchs* Optegnelser fra *Smidstrup Sogn* (Vejle Årb. 1936). Buch fortæller om Bystævnet, der indvarsledes med den såkaldte *Dovendank*, om Bygninger, Tiendegilde, Degneoffer, Fattigforhold, Hegn og Gærdsel, Tærskning, Tærseegilde, Tørvestrygning, Høstet, Mergling, Efterårsarbejdet, Humlehaver o. a. m. — Fra *Fåborg Sogn* ved Varde har *Iver Kr. Frederiksen* fortalt fortrinlige Ting (Fra Ribe Amt 1936) om Hedeopdyrkernes nøj-

somme Tilværelse, om Kostbinding, Aftægtsfolk, Tørvegravning m. m. — *Thade Petersen* har i Sjd. Mdskr. 1936 endnu engang fortalt om sin Hjemø *Romø*, hvis Historiker han er. Denne Gang skildrer han gamle Somandsslægter og gamle Skikke på Øen. — Et smukt Bidrag til Belysning af Livet i *Flensborg* i 1830—40'erne har *H. P. Hanssen* leveret ved i Sdj. Arb. 1936 at udgive sin Farbroder *H. P. Hanssens* Erindringer fra sin Tid som Købmandslærling og ung Købmand i Flensborg, hvortil Meddelelsen kom i 1836. Den gamle Købmands Erindringer får øget Værdi ved den Levnedsskildring, hans berømte Navne giver af ham i Sdj. Arb. 1936, sikkert det sidste Bidrag af denne Art fra den sonderjydske Førers Pen (jfr. Sdj. Mdskr. 1936, 89 ff.).

Andre Årbogsbidrag behandler mere specielle Emner.

Til Belysning af Sædvaneret og Bystyre tjener *Henrik Laursens* Udgave af *Vestervig Sognevedtægt* fra 1813 (Thisted Amts Årb. 1936), hvori bl. a. anføres Bestemmelser vedrørende *Spineholdet*, medens man i *Chr. Bondes* Afhandling »Kousted Bysmed« (Fra Randers Amt 1936) finder gode Enkeltheder, også af personalhistorisk Art, om *Bysmeden* i Kousted, om hans Bolig, Løn, Smedegilde o. s. fr. — I Fra Viborg Amt 1936 har *Jens Østergaard* skildret *Jydepotteindustrien i Gammelstrup* i Fjends Herred. Den illustrerede Afhandling supplerer *Andreas G. Jensens* Bog om Jydepotten. Østergaard er godt inde i sit Emne og behandler det i enhver Henseende fortræffeligt. Ikke alene redegør han for Industriteknikken, men skildrer også dens Udøvere, deres Indtægter og Levesæt. — *Fritz Jacobsens* Fremstilling af *Barkaftagning* i Midtsjællands Skove (Sorø Årb. 1936) giver gode Oplysninger om et nu glemt Arbejde. Egebark var velegnet til Garvebrug, derfor blev det taget af Træerne med særlige Barkjern. Anvendelsen af andre Midler til Læderets Garvning gav denne Virksomhed Dødsstødet.

I Fra Viborg Amt 1936 har *N. Kyø* skildret Sydvesthimmerlands sidste *Rakker*, Christiane Frederiksdatter, der døde i *Gedsted* gamle Fattighus 1882. — Om *Kvembjergfolkene* har *P. Chr. Kæmpegaard* givet Oplysninger i Købstadforeningens Tidsskrift 1936, medens *J. P. Jepsen* i Fra Viborg Amt 1936 har offentliggjort en Levnedstegning af *Kræmmer Hans*, en begavet, vandrende Handelsmand i Karupegnen i 1870'erne. —

Af specielle Arbejder om *Festsikke* er der Grund til at nævne *Hans Ellekildes Afhandlinger*: »Jul i Angel« (Thyras Vold 1936) og »Høstikke i Sønderjylland« (Julehilsen fra Rens Efterskole 1936), begge Bidrag fremgaaede af indgående Studier i den syd-

danske Overlevering. — *Helene Strange* har (L.-F. Arb. 1936) givet en detailleret og instruktiv Fremstilling af gammeldags *Jul* i en nordfalstersk Bondegård, medens undertegnede har leveret en Skildring af gammeldags *Jul* i *Koldingegnen* (Kolding Folkeblad 24. Dec. og 31. Dec. 1936). — Fra *Eggen* ved *Skanderborg* har *R. P. Randsløv* i Østjydsk Hjemstavn I meddelt Oplysninger vedrørende *Bryllup* og Ordsprog herom. — Endelig maa nævnes, at der i *Sprog og Kultur IV* (1936) udførligt er gjort Rede for den til de *indre Kattegatsegne* knyttede særegne *Skik: gøre Vejr*.

Mundheld og Talemåder med lokal Tilknytning er det godt at få indsamlet, da der ofte er gode og morsomme Enkeltheder at finde i sådanne egnsprægede Mundsprog, hvad man ser et smukt Bevis på i *G. Kr. Mortensens* »Mundheld og Talemåder fra Sønderholm ved 1870—80«, der er udgivne i Fra Himmerland og Kjær Herred 1936.

Indenfor *Litteraturforskningen* kan man undertiden finde betydningsfulde Oplysninger om folkløriske Emner, således i *R. Paullis* udmærkede Arbejde: »Bidrag til de danske Folkebøgers Historie« (Danske Folkebøger XIII, 1936), hvor — foruden Folkebøgerne litteraturhistoriske Placering — deres Betydning for Almuen omtales. — *Jakob Knudsens* Brug af Sagn og Folketro i sin Digtning er der givet Oplysninger om i min Bog om *Jakob Knudsen* (1936), der indeholder en Del Randbemærkninger til hans betydningsfulde Forfatterskab.

*

Folkliv. Kungl. Gustav Adolfs Akademien i Sverrig har under Redaktion af *Sigurd Erixon* påbegyndt Udgivelsen af et Tidsskrift: »*Folkliv*«, der skal indeholde Afhandlinger om nordisk og europæisk Folklore, idet der især vil blive lagt Vægt på at meddele Undersøgelser, hvori folkløristisk Metode er anvendt. I det første Hefte af »*Folkliv*« (Bokförlags Aktiebolaget Thule, Stockholm 1937) findes — foruden Anmeldelser — to større Bidrag, begge rigt og meget smukt illustrerede med Lystryk, som viser de mindste Detailler. *Sigurd Erixon* behandler et bygningsteknisk Problem, idet han gennemgår de forskellige Måder, hvorpå de svenske »knuttømrede« Blokhuses vandretliggende Tømmerstokke samles i »Knuter« i Bygningernes Hjørner. Men Forf. drøfter også denne nordskandinaviske Tømmertekniks Forhold til Bindingsværk og Sulebygninger af sydskanadinavisk (dansk) Type og giver Kort over disses Udbredelse i Sydsverrig. — *Uno Harva*, Åbo, der er Hefkets anden større Bidragyder, gør Rede for den gamle, *folkelige Tidsregning* i det egentlige Finland, og viser,

hvorledes der er Lighedspunkter mellem den folkelige Tidsregning i alle de nordiske Lande. Ved at læse Uno Harvas Oplysninger om Kalenderdage med Helgentilknytning erindres man om, at der i Danmark er en righoldig Overlevering netop om dette Emne, hvori den finske Forsker på Grund af sit Kendskab til østeuropæiske Sprog og Dialekter har kunnet give Oplysninger om Spørgsmål, som ellers vilde have henligget uløste. — »Folkliv« bliver efter Førsteheftet at dømme et førende europæisk Folke-mindetidsskrift — dets Bidrag offentliggøres på Engelsk og Tysk — og man har al Grund til at anbefale det på det varmeste for danske Læsere.

*

Sønderjyske Stednavne er med 9. Levering (Gads Forlag) langt inde i femte Bind, der behandler Stednavnene i *Sønderborg Amt*. Sundved og Als er tæt bebyggede Egne, og det er meget underholdende at læse i det sidst udkomne Hefte om de mange historisk kendte Landsbynavne, der minder om vore sidste Kampe for Sønderjylland, om hvis ældgamle Danskhed Stednavneværket giver det mest storartede Vidnesbyrd. »Sønderjyske Stednavne« har fremragende Værdi for Sprogforskere og Historikere.

August F. Schmidt.

Bemærkning til Omtalen af Laur. Maaløes Bog om Assens, Fortid og Nutid, XII, 74—75.

Maa det være mig tilladt at fremsætte et Par Bemærkninger til Herr Otto Smiths Anmeldelse af min Bog om Assens.

Naar Anmelderen spørger, hvorfor jeg ikke har udnyttet det rige Stof til Købstadens Historie, der findes i Kancelliets Brevbøger og andre trykte Kilder i højere Grad end Tilfældet er, kan jeg svare, at jeg ganske vist har lagt Vægten paa de mere levende, lokale Arkivalier, men at Brevbøgerne ikke desmindre er gennemgaaede saalangt, de er trykte, og derefter naar Assensforhold kunde foranledige et Eftersyn. De er iøvrigt citerede 72 Steder blandt Kildeangivelserne, foruden at de flere Steder er nævnt som Kilde i Teksten. Forskellige andre trykte Værker er citerede i et Antal af 66, hvoraf flere gentagne Gange.

Naar Anmelderen skriver, at der »hist og her« findes nogle Misforstaaelser, og som Eksempel herpaa anfører, at jeg har skrevet, at der *efter* 1719 ikke fandtes nogen Kirurg i Byen, men kun Bartskærere, er Eksemplet uheldigt valgt. Jeg har skrevet det modsatte, nemlig ordret (Side 186): *Forud* for Thomas Heering, der blev udnævnt til Stadskirurg ved Kongebrev af 20. Oktober 1719, synes der ikke at have været nogen Kirurg i Byen, men kun — —

Lauritz Maaløe.

Redaktionen skal til ovenstaaende bemærke, at der i Anmeldelsen S. 75 har indsneget sig den Fejl, at der staar »efter« i Stedet for »før 1719«; men Bartskeer og Kirurg var dengang det samme; Barbererne praktiserede som Kirurger.

FORENINGSMEDDELELSER.

Studiekursus i København 18.—22. Oktober 1937.

Paa Dansk historisk Fællesforenings Aarsmøde i Næstved 1936 blev der fra en af Repræsentanterne udtrykt Ønske om, at Foreningen nu igen vilde lade afholde et flere Dages *Kursus* i Museumsvæsen, Arkivstudium m. m., af lignende Art som det, der fandt Sted i 1919.

Fællesforeningens Styrelse fandt ogsaa, at det var paa Tide at tage denne Opgave op, og i Marts 1937 udsendte Fællesforeningen og Museumsforeningen en foreløbig Meddelelse om, at der i Dage 18.—22. Oktober vilde blive afholdt et Studiekursus i København med Vejledning i Museumsvæsen, Arkivbenyttelse, Skriftlæsning m. m. I September udsendtes et detailleret Program, hvori anførtes, at enhver der indmeldte sig gennem Foreninger eller Institutioner, repræsenteret i Fællesforeningen, havde Adgang til Kursuset. Derefter indmeldte 70 Deltagere sig til Kursuset, overvejende Folk fra Provinsen: Provinsmuseumsfolk, de historiske Samfunds Ledere, men ogsaa mange »menige« Medlemmer af Amtssamfundene, især adskillige Lærere, der vilde udnytte Efteraarsferien og selv gaa i Skole. Adgangen til Kursuset var gratis.

Mandag den 18. Oktober aabnedes Kursuset af Professor *Knud Fabricius* i Oldskriftselskabets Sal paa Nationalmuseet. Professorens bød som Fællesforeningens Formand Deltagerne velkommen og holdt derefter et orienterende Foredrag om Studiet af Danmarks Historie før og nu, med Udgangspunkt i Erslevs Arbejder om det historiske Studium (»Grundsætninger for historisk Kildekritik« 1892 og »Historisk Teknik« 1911). Efter dette Foredrag talte Museumsinspektør, Dr. *Johs. Brøndsted* om Nordisk Arkæologi nu.

Kursuset var filrettelagt saaledes, at Formiddagene anvendtes til Museumsstudier, Eftermiddagene til Vejledning i Arkivbenyttelse o. l. Det havde oprindeligt været Meningen, at disse Efter-